

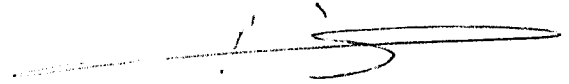
2/118-586/2048

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1076 Sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu ile
1111 Sayılı Askerlik Kanunlarında değişiklik yapılması hakkındaki ka-
nun teklifim ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 29.6.1999

Saygılarımla.

İSMAİL KÖSE

ERZURUM MİLLETVEKİLİ

62050

1076 SAYILI YEDEK SUBAYLAR VE YEDEK ASKERİ MEMURLAR KANUNU İLE 1111 SAYILI ASKERLİK KANUNLARINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 9.7.1927 tarih ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanununa aşağıdaki ek madde 8 eklenmiştir.

EK MADDE 8- İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünde Emniyet Hizmetleri Sınıfı Kadrolarında görev yapan; Yedek Subay adayı olarak silah altına alınacak Polis Amirleri ve 4 yıllık yüksekokul mezunu Polis memurları temel askerlik eğitimini takiben İçişleri Bakanlığı emrine verilirler.

Yukarıdaki hüküm uyarınca Emniyet Hizmetleri Sınıfı olarak ayrılan ve göreve başlayanlara daha önceki memuriyetleri itibariyle hak kazandıkları aylık ve diğer özlük hakları bu Bakanlık tarafından ödenir.

Bu yükümlüler emsali yedek subaylar kadar hizmet yaparlar, hizmetleri askerlik şubelerinden sevk tarihinden başlar, daha önceki görevli oldukları kadrolarda yükümlülüklerini tamamlayarak, Teğmen olarak terhis edilirler, bu görevleri sırasında usulüne göre Polislik mesleği ile ilişkili kesilenler kalan hizmetlerini Yedek Subay veya er olarak tamamlamak üzere kıtalara sevk edilirler.

İçişleri Bakanlığı emrine verilenler hakkında firar, hava değişimi izin tecavüzü, kısa süreli firar, kısa süreli izin tecavüzü, yoklama kaçağı bakaya ve geç iltihak suretiyle bakaya kalmak suçlarından dolayı Askeri Ceza Kanunu Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suc ve Cezaları Hakkında Kanun ile Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunları hükümleri uygulanır. Bu konularda yetkili Askeri Mahkeme ve Disiplin Mahkemesi Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilir.

MADDE 2- 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurları Kanununa aşağıdaki geçici madde 12 ve 13 eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 12- Bu kanun kapsamına giren 35 yaşını tamamlamamış yükümlüler (Silah altına alınanlar hariç) yoklama kaçağı ve bakaya durumunda bulunsalar dahi, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde kayıtlı oldukları askerlik şubesine başvurmaları halinde bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Ancak bu durumda olanlar silah altına alındıklarında, haklarında askeri ceza kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

GEÇİCİ MADDE 13- Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte, Silahlı Kuvvetlerde yedek subay olarak yükümlülüğünü yerine getirmekte olan Polisler, İçişleri Bakanlığının ihtiyaç göstermesi halinde geri kalan hizmetlerini bağlı bulundukları önceki kadrolarında tamamlarlar ve hizmetleri süresi sonunda subay sicil yönetmeliğine göre gerekli ve yeterli sicil almış olanlar Teğmen diğerleride Asteğmen olarak terhis edilirler. Bunların terhislerine kadar Silahlı Kuvvetler ile ilişkileri kesilmez ancak bu durumda olanlara daha önceki memuriyetleri itibariyle hak kazandıkları aylık ve diğer özlük hakları İçişleri Bakanlığınca ödenir.

MADDE 3- 12.7.1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki ek madde 6 eklenmiştir.

EK MADDE 6- İçişleri Bakanlığının ihtiyaç göstermesi halinde, 1111 sayılı Kanuna tabi olarak silah altına alınacak yükümlülerden bu Bakanlık kadrolarında Polislik mesleğinde görev yapanlar, bu Kanunun 10 uncu maddesinin 4 üncü bendinde belirtilen işlemlere tabi tutulmaksızın ihtiyaç fazlası olarak ayrılırlar ve temel Askerlik eğitimini takiben mezkûr Bakanlık emrine verilirler.

Askerlik yükümlülüğüne başlamadan önce bu Bakanlık kadrolarında polis olarak çalışanlara önceki memuriyetleri itibariyle hak kazandıkları aylık ve diğer özlük hakları İçişleri Bakanlığınca ödenir.

Bu yükümlülerin hizmet süresi emsali erbaş veya erlerin hizmet süresi kadardır. Bu süre askerlik şubelerinden sevk tarihinde başlar, daha önce görevli oldukları kadrolarda yükümlülüklerini tamamlayarak terhis edilirler, hizmetleri sırasında usulüne göre polis mesleği ile ilişkili ke-silenler geri kalan hizmetlerini erbaş veya er olarak tamamlamak üzere kı-talarına sevk edilirler.

İçişleri Bakanlığının emrine verilenler hakkında firar, hava değişimi, izin tecavüzü, kısa süreli firar, kısa süreli izin tecavüzü, yoklama kaçağı, bakaya ve geç iltihak suretiyle bakaya kalmak suçlarından dolayı Askeri Ceza Kanunu Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun ile Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü kanunları hükümleri uygulanır. Bu konularda yetkili Askeri Mahkeme ve Disiplin Mahkemesi Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilir.

MADDE 4- 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki geçici madde 29 ve 30 eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 29- Bu Kanun kapsamına giren 29 yaşını tamamlamamış yükümlüler (Silah altına alınanlar hariç) yoklama kaçağı ve bakaya duru-munda bulunsalar dahi, Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay için-de kayıtlı oldukları askerlik şubesine başvurmaları halinde bu kanun hüküm-lerinden yararlanırlar.

Ancak bu durumda olanlar silah altına alındıklarında, haklarında Askeri Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

GEÇİCİ MADDE 30- Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte, Silahlı Kuv-vetlerde yükümlülüklerini yerine getirmekte olan polisler, İçişleri Bakan-lığının ihtiyaç göstermesi halinde geri kalan hizmetlerini bağlı bulunduk-ları önceki Kadrolarında tamamlarlar ve hizmet süresi sonunda terhis edi-lirler. Mezkur Bakanlık emrinde görevlendirildikten sonra, önceki memuri-yetleri itibariyle hak kazandıkları aylık ve diğer özlük hakları İçişleri Bakanlığınca ödenir.

Yürürlük

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

1982 Anayasasının 72 nci maddesi askerlik yükümlülüğünü düzenlemiştir: "Vatan hizmeti her Türk'ün hakkı ve ödevidir. Bu hizmetin Silahlı Kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği ve getirilmiş sayılacağı kanunla düzenlenir. "Bu maddeye dayanılarak polislerin temel askerlik hizmetlerini tamamladıktan sonra İçişleri Bakanlığı kadrolarında istihdam edilmeleri Anayasaya aykırılık teşkil etmez. Devletin temel görevlerinden birisi de ülkenin insan gücü kaynaklarını verimli şekilde yerinde kullanmaktır. Polislere mahsus bu uygulama devletin temel görevlerinden birisinin yerine getirilmesine neden olacaktır.

Anayasamızın 10 uncu maddesinde ve bütününde anlamını bulan ve hukukun genel ilkelerinden birisi olan eşitlik ilkesi, farklı durumda olanlara farklı muamele (Dikey eşitlik), aynı durumda olanlara aynı muamele (Yatay eşitlik) argümanlarını içerir. Bu nedenle polislerin temel askerlik hizmetini tamamladıktan sonra kendi birimlerinde istihdam edilmesi eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmez. T.S.K.'den sonra görevini silahla icra eden mesleki disiplin ve hiyerarşi kurumudur. Bu açıdan polislerle diğer kamu görevlileri ve hizmet gerekleri açısından büyük farklılıklar vardır. Polislerin farklı bir muameleye tabi tutulması eşitlik ilkesinin bir gereğidir. Geçmişte yaşanan paralı askerlik, dövizli askerlik ve bazı kamu görevlilerinin kısa süreli olarak askerlik hizmetini ifa etmeleri gibi uygulamaların Anayasaya aykırılığı ileri sürülmemiştir.

Polislerin askerlik hizmetlerini temel eğitimini tamamladıktan sonra kendi birimlerinde istihdam edilmelerinin jandarma teşkilatında yetişmiş personel sorunu doğurmayacağı açıktır. Jandarma Teşkilatı, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak kırsal kesimde asayiş ve güvenliği sağlamakla görevli iken, nüfusunun ancak %33'üne hizmet vermektedir. Emniyet Teşkilatı ise 79 il, 665 ilçe, 15 bucak, 21 hudut kapısı ve 7 serbest bölgede teşkilatlanmış, nüfusumuzun %67 sine (43 000 000 kişiye) hizmet götürmektedir. 2000 yılında DİE'nin raporları gözönünde bulundurulduğunda Emniyet Teşkilatının Türkiye genelinde 100 il Emniyet Müdürlüğü 300 ilçe Emniyet Müdürlüğü, 700 İlçe Emniyet Amirliği, 29 bucak Emniyet Komiserliği, 3 hudut kapısı Emniyet Müdürlüğü, 5 hudut kapısı Emniyet Amirliği 10 hudut kapısı Emniyet Komiserliği ile Türkiyenin %80 ine hizmet götürmesi planlanmıştır. Bu sebeple önümüzdeki yıllarda personel ihtiyacı daha da artacaktır.

Emniyet Teşkilatının Jandarma Teşkilatından en önemli farklarından birisi de suç türleri nedeniyle bir çok branşa ayrılmasıdır. Branşlaşmanın uzun eğitim ve mesleki tecrübe gerektirmesi nedeniyle branşlı personel sıkıntısı her zaman yaşanmaktadır. Bu açıdan güvenlik hizmetini ifa eden önemli bir kurumun personelinin uzmanlık kazandırıldıktan sonra başka bir ihtisası gerektiren güvenlik hizmetine (Jandarma) kaydırılarak 18 ay görev yaptırılması mevcut insan gücünün verimsiz bir şekilde kullanılması anlamına gelmektedir. Uzmanlaşıp branşlaşan personelin uzun süre (18 ay) askerlik hizmetinde bulundurulması kazanmış olduğu melekelerin kaybolmasına ve teşkilat açısından yetişmiş personel açığının doğmasına ve hizmetleri aksamasına neden olmaktadır. Üstelik askerlik hizmetini tamamlayıp görev yerine dönen personelin adaptasyonu 5-6 ay gibi uzun süre olmaktadır. Ayrıca kanunen polis sorumluluk bölgesinde bulunmasına rağmen 162 ilçede personel yetersizliği nedeniyle henüz polis teşkilatı kurulamamış, 20 yerleşim biriminde de teşkilat kurulmasına rağmen faaliyete geçirilememiştir.

Ülkemiz nüfusu, doğum artışı ve göç nedeniyle hızla kentleşmektedir. Böylece kırsal kesimdeki tüm sorunlar kentlere taşınmıştır. Son yıllarda terörün kırsal kesimden kentlere kayması, bazı terör örgütlerinin metropollerde yeniden ortaya çıkması, memur, işçi ve öğrenciler gibi büyük kitlelerin toplumsal olaylara sebep olduğu gözönünde bulun-

durulursa terörle ve kanun dışı kitle hareketleri ile karşı mücadele için kurulan Çevik Kuvvet ve Terörle Mücadele birimlerinde görev yapan polislerin % 80'ine yakın kısmı askerliğini yapmamış olması, Emniyet Hizmetlerinin verilmesinde çok ciddi sıkıntılara sebebiyet verecektir. Büyük kentlerde yıkıcı ve bölücü Terörle Mücadelede gelinen nokta dikkate alındığında bu mücadeleyi veren personelin özellikle amir sınıfının askerlik hizmetine kaydırılması yetişmiş personelin yerine tecrübeli ve eğitilmiş personelin ikame edilememesi sonucunu doğurmaktadır.

Şu anda Emniyet Teşkilatının Emniyet Hizmetleri Sınıfında görevli 130.000 personelin 30.758'i memur, 2731 'i amir olmak üzere yaklaşık 33489 kişi askerlik hizmetini yapmamış durumdadır. 26 Ağustos 1991 tarihli Yeni Polis Okulları Yönetmeliği "Polislik Mesleğine alınacaklara askerliğini yapmış olma şartı" getirilmiştir. O halde yukarıda değindiğimiz mevcut rakam, bundan sonra artmayacaktır. 33489 personelin temel askerlik eğitimlerini müteakiben İçişleri Bakanlığı emrine verilmeleri ve kalan hizmetlerini bu Bakanlık emrinde tamamlamaları sayesinde önemli bir geçiş sürecinde Emniyet teşkilatı personelinin %40 'ının Emniyet Hizmeti kazanım olacaktır.

Türkiye Kamuoyunda özellikle Terörle Mücadelede sağlanan ciddi başarılarından sonra polisin askerlik hizmetini kendi kadrolarında yapması görüşü ortaya çıkmış ve bu görüşler medyada da yer almıştır. Polisin verdiği Emniyet Hizmetlerinin niteliği diğer kamu hizmetleri ile kıyaslanamayacak şekilde farklıdır. Bu nedenle polislerin kısa süreli askerlik yapması uygulamasının diğer kamu görevlileri aralarında ayırmacılık ve huzursuzluk yaratacağı görüşü yersizdir. Emniyet Teşkilatı Jandarma Teşkilatı ile birlikte İçişleri Bakanlığına bağlı olarak iç güvenliği sağlamakla görevli kurumlardır. Günümüzde klasik savaş ve güvenlik tanımları değişmiş olup bunların yerine ülkeyi içerden bölme çabaları almıştır. Güvenlik hizmetlerini klasik şekilde iç ve dış olarak ayırmak artık mümkün değildir.

Askerliğini yapmamış 33 489 polisin durumu geçici bir vak'adır. Eğer polisler temel askerlik hizmeti ile yükümlü tutulursa kısa bir içinde bu rakam eritilecek ve artık askerliğini yapmamış kişiler polisliğe alınmadığı için sorun ortaya çıkmayacaktır. Ülkemiz genç nüfus oranı itibarı ile dünyanın en zengin ülkelerinden biridir ve bu açıdan Türk Silahlı Kuvvetlerinin insan kaynakları bakımından bir sorun yaşamayacağı açık bir gerçektir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Emniyet Teşkilatının amir kaynağını, Polis Akademisi mezunları ile mezunu sayılanlar ve yüksekokulu bitirmiş, başarılı Polis memurlarından yapılan sınavlar ile Komiser Yardımcılığı kursunu başarı ile bitirenler oluşturmaktadır.

Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK) raporlarından 1988-1989 yılında en az (4) yıllık yüksekokul veya fakültesi bitiren, erkek öğrencilerin toplam sayısı 38 002 'dir. Bu toplam sayının içinde Polis Akademisi mezunları 530 kişiyi işgal etmektedir, yani 0.0139 gibi çok küçük bir oranı kapsamaktadır. Kaldı ki yeni açılan fakülte ve yüksekokulların kontenjanlarının artırılması da eklenince bu sayı her geçen yıl artmaktadır.

Günümüzdeki 133.079 Emniyet hizmetleri sınıflı personelinin rütbelere göre dağılımına gelince; 2.051 Emniyet Müdürü, 937 Emniyet Amiri, 4730 Başkomser, 2.901 Komiser, 2650 Komiser Yardımcısı ve 119 910 Polis memurundan oluşmaktadır. Bu personel ile 43 000 000 kişiye hizmet götürmekte, yani 360 kişiye bir polis düşmektedir. Bu da Avrupa standartlarının çok altındadır.

Emniyet teşkilatının daha etkili bir hizmet verebilmesi, hiyerarşik kademenin tam oturtulması ve amir-memur dağılımının ideal bir şekilde yapılması ile mümkündür. Bu dağılım sayesinde emir komuta zinciri aksamadığından olaylara anında müdahale edilebilecektir. Günümüzde 40.6 polis memuruna bir komiser yardımcısı, 41.3 polis memuruna 1 komiser, 25.3 polis memuruna 1 Başkomser, 143.2 Polis memuruna 1 Emniyet Amiri ve 58.4 Polis memuruna 1 Emniyet müdürü düşmektedir.

Emniyet Teşkilatının merkez ve taşra birimlerinde yapılan incelemeler neticesinde, daha etkin ve verimli hizmet verilebilmesi için 10 Polis Memuruna 1 Komiser Yardımcısı, 14 Polis Memuruna 1 Komiser, 24 Polis Memuruna 1 Başkomser, 64 Polis memuruna 1 Emniyet Amiri düşmesi gerekir. Emniyet Müdürüne gelince; Daire Başkanı Başmüfettiş, Müfettiş, APK uzmanları, il Emniyet Müdürü ve yardımcıları, Polis Okulları ve koleji müdür ve yardımcıları İlçe Emniyet Müdürü, Şube Müdürü gibi çeşitli ünvanlara haiz personel sayısı dikkate alındığında 84 polis memuruna 1 Emniyet Müdürü düşmektedir.

Yukarıda görüldüğü üzere , fiili amir dağılımı ile ideal amir dağılımı arasında fark vardır. Günümüzde alt kademe amir açığı daha fazladır. Yapılan incelemelerde emniyet hizmetleri mensuplarından komiser yardımcısı ve Komiser rütbesinde askere gidenlerin daha fazla olduğu anlaşılmıştır. Zaten yetersiz durumda olan alt kademe amir ihtiyacı askerde geçen uzun süreden dolayı daha da artmaktadır.

Emniyet teşkilatı 3046 sayılı bakanlıkların kuruluş ve Görev Esasları Hakkındaki kanuna göre teşkilatlanmasını tamamlamıştır. Günün gelişen ve değişen şartlarına göre birçok hizmet biriminin ortaya çıkması emniyet hizmetlerinde ihtisaslaşmayı zaruret haline getirmiştir. Bunun doğrultusunda eğitim Daire Başkanlığınca değişik konularda 100' ün üzerinde kurs düzenlenmekte olup, bu kurslar muhteviyatına göre yurt içi ve dışında uzun süreli olarak yapılmakta ve mali giderleri de çok yüksektir.

Askerlik hizmetine giden polis amirlerinden; bulundağı branşta yerine eleman anında-belki de asker dönüşüne kadar-bulunamayacağı için o birimin hizmetlerinde aksamalar olmaktadır. Ayrıca emniyet teşkilatının çok yönlü hizmet vermesi ve branşlaşmaya gidişinden dolayı askerlik hizmetleri esnasında branşları ile ilgili birimlerde istihdam edilmeleri mümkün olmamaktadır. Bu da nitelikli personeldeki bilgi birikiminin kaybolmasına yol açmaktadır.

Hazırlanan bu kanun tekliğı ile iç güvenlik gibi günün 24 saati süreklilik arzeden önemli kamu hizmeti gören, Emniyet Teşkilatına yön veren amir sınıfının temel eğitimine müteakip kadrolarına dönmesi ile hizmette kopukluğun önlenmesi hedeflanmıştır.

Askerlik hizmeti süresince usulüne göre, Polistik mesleği ile ilişiği kesilen yükümlülerin, kalan askerlik hizmetini yedek subay olarak tamamlamak üzere kıtalarına gönderilmeleri kanunun çıkarılış amacına uygundur.

Temel eğitimini tamamlayan mensuplar, İçişleri Bakanlığında önceden bağlı bulundukları kadrolarda tekrar göreve başlayacaklarından, fiilen emniyet hizmetlerindeki görevlerini yerine getirdiği için bu kadroda önceden hak kazandıkları mali hakların verilmesi personelin mağdur edilmemesi açısından yerindedir.

Kanun metni ile getirilen diğer düzenlemeler terhise kadar geçen süre müddetince, asker sıfatına haiz oldukları için, işlemiş oldukları bir takım askeri suçlardan dolayı, ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür.

Kanun metni ile getirilen diğer düzenlemeler terhise kadar geçen süre müddetince, asker sıfatına haiz oldukları için, işlemiş oldukları için işlemiş oldukları bir takım askeri suçlardan dolayı, ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür.

Madde 2- Bu kanun kapsamına giren 35 yaşını tamamlamamış yükümlüler, yoklama kaçağı ve bakaya durumunda bulunsalar dahi kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde, kayıtlı oldukları askerlik şubesine müracaatları halinde bu kanun hükümlerinden yararlanmaları amaçlanmıştır.

Birinci madde gerekçesinde belirtildiği üzere teşkilatımızda alt kademe amir ihtiyacı fazla olduğundan, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte silahlı kuvvetlerde yedek subay olarak yükümlülüğünü yerine getirmekte olan Polislerin geri kalan hizmetlerini bağlı bulundukları önceki kadrolarda tamamlamaları düşünülmüştür.

Ancak mevcut mevzuat hükümlerine ters düşülmemek için Askeri Beza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılması ibaresi eklenmiştir.

Madde 3- Bilim ve teknolojinin ilerlemesi ile uzay çağına girmeye hazırlanan dünyamızda suçluların da eğitim düzeyinin yükseldiği modern teknolojinin sağlamış olduğu gelişmelerden onların da faydalanma yoluna gittiği görülmektedir. Tabi ki buna paralel suç ve suçlularla mücadele eden emniyet teşkilatı da gerekli önlemleri almaktadır. Burada bilim ve teknoloji den yararlanmanın yanı sıra en önemli faktörün insan unsuru olacağı bilinmektedir. Bunun için 5 Ocak 1990 tarihli Resmi Gazete ile yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmelik ile emniyet teşkilatının memur kaynağını oluşturan Polis okullarını giriş için en az lise ve dengi okul mezunu olma şartı getirilerek eğitim seviyesi yükseltilmiştir. Ayrıca eğitim seviyesi 6 aydan bir yıla çıkartılarak günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek eğitim sistemi uygulanmaya başlanmıştır.

Madde 4- Bu kanun kapsamına giren 29 yaşını tamamlamamış yükümlüler, yoklama kaçağı ve bakaya durumunda bulunsalar dahi kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde kayıtlı oldukları askerlik şubesine müracaatları halinde bu kanun hükümlerinden yararlanmaları amaçlanmıştır.

Ancak mevcut mevzuat hükümlerine ters düşmemek için askeri ceza kanunu hükümlerine göre işlem yapılır ibaresi eklenmiştir.

Madde 5- Yürürlük maddesidir.

Madde 6- Yürütme maddesidir.

ek